

Hallintovaliokunnan kuuleminen 26.11.2021
Ulkoministeriö, Kehityspoliittinen osasto

ASiantuntijalausunto

Kehityspoliitiikan ylivaalikautinen selonteko

1. Johdanto

Ylivaalikautisen selonteon tarkoituksena on linjata Suomen toimintaa ja tavoitteita kehityspoliitikassa. Tarkoituksena on erityisesti vahvistaa kehityspoliitiikan ja -yhteistyön pitkäjänteisyyttä periaatteiden, arvojen ja tavoitteiden näkökulmasta. Selonteko perustuu hallitusohjelman kirjaukseen laatia Suomelle kehityspoliitiikan politiikkajohdonmukaisuutta ja vaikuttavuutta edistävät periaatteet, jotka ovat ylivaalikautiset.

Kehitysyhteistyön kansainvälisesti sovittuna päämääränä on köyhyyden poistaminen ja eriarvoisuuden vähentäminen. Kansainväliset kestävä kehityksen tavoitteet ohjaavat Suomen kehityspoliitikkaa. Kehittyvissä maissa Suomi tukee Agenda 2030:n ja kestävä kehityksen tavoitteiden toteutumista kehityspoliitiikan ja -yhteistyön avulla sekä ulkopoliittisin, taloudellisten ulkosuhteiden ja kansallisin kestävä kehityksen toimin. Kehityspoliitikkaa ja kehitysyhteistyötä toteuttaessaan Suomi panostaa erityisesti sellaisiin vahvuusalueisiin, joissa juuri Suomella on hyvät mahdollisuudet tukea kestävä kehitystä.

Suomen kehityspoliitikka on ihmisoikeusperustaista. Syrjimättömyys, yhdenvertaisuus ja osallisuus ovat keskeisiä periaatteita Suomen kehityspoliitikassa. Heikoimmassa asemassa olevien ihmisten ja erityisesti vammaisten henkilöiden oikeudet otetaan huomioon. Nämä periaatteet ohjaavat kaikkea kehitysyhteistyötä.

Kaikista kehitysyhteistyön tuloksista raportoidaan hallituskausittain julkaistavassa tulosraportissa. Seuraava Suomen kehityspoliitiikan tulosraportti julkaistaan vuonna 2022.

2. Kehityspoliitikalla muuttoliikkeisiin vaikuttaminen

Pitkäjänteisen luonteensa johdosta kehitysyhteistyöllä on ennen kaikkea ennalta ehkäisevä rooli ja se vaikuttaa osaltaan muuttoliikkeen perimmäisiin syihin ja taustatekijöihin. Kehittyvien maiden demokraattisten instituutioiden ja oikeusvaltion vahvistuminen, taloustilanteen ja työllisyyden kohentuminen sekä kestävä kehityksen edistyminen vahvistavat monin tavoin kehittyvien maiden ja niiden lähialueiden kantokykyä ja turvallisuutta, ja parantavat ihmisten mahdollisuuksia elää ja työskennellä kotimaissaan.

Kehitysyhteistyö- ja politiikka on tärkeä, mutta ei ainoa väline vaikutettaessa pakottavista syistä johtuvan muuttoliikkeen taustalla vaikuttaviin syihin ja lähtö- ja kauttakulkumaiden olosuhteisiin. Konfliktinehkäisy ja rauhanvälitys, kriisinhallinta,

ilmasto ja ympäristöpolitiikka ja kaupallistaloudellinen yhteistyö ovat muita ulko- ja turvallisuuspolitiikan välineitä, joilla voidaan vaikuttaa monipuolisesti ja kokonaisvaltaisesti muuttoliikkeen perimmäisiin syihin sekä tukea alueellista vakautta ja kehitystä olosuhteiden pakosta aiheutuvan muuttoliikkeen vähentämiseksi.

3. Humanitaarisen avun, kehitysyhteistyön ja rauhanrakentamisen johdonmukaisuus (ns. kolmoisneksus) kehityspolitiikan keinovalikoimassa

Humanitaarisen avun, kehitysyhteistyön ja rauhanrakentamisen johdonmukaisuuden ja täydentävyyden vahvistaminen sekä eri toimijoiden keskinäisen yhteistyön varmistaminen on välttämätöntä pyrittäessä entistä paremmin vastaamaan kriisien keskellä elävien ihmisten tarpeisiin, mukaan lukien muuttoliikkeen ja pakolaisuuden juurisyihin ja pakolaisten tukemiseen. Tavoitteena on varmistaa humanitaarisen avun, kehitysyhteistyön ja rauhanrakentamisen tuloksellisuus.

4. Hyvä hallinnon kehittäminen ja korruption torjunta kehityspolitiikan keinoin

Kestävän kehityksen tavoite numero 16 edistää rauhanomaisia yhteiskuntia ja haluaa taata kaikille pääsyn oikeuspalveluiden pariin, ja rakentaa tehokkaita ja vastuullisia instituutioita kaikilla tasoilla. Suomi toimii kokonaisvaltaisesti ja johdonmukaisesti rauhanomaisen ja demokraattisen sekä oikeusvaltioperiaatteeseen ja hyvään hallintoon nojautuvan yhteiskuntakehityksen edistämiseksi. Työ perustuu laajaan demokratianäkemykseen, jossa ihmisoikeudet, oikeusvaltioperiaate, sananvapaus, hyvä hallinto ja korruption kitkeminen nähdään tärkeinä, toisistaan riippuvaisina demokratian elementteinä.

Suomi tukee julkishallinnon toimintakykyä ja hyvää hallintoa, ml. julkisen sektorin avoimuutta ja läpinäkyvyyttä, tehokkuutta ja vastuullisuutta sekä vero- ja budjettijärjestelmien ja -hallintojen kehittämistä. Avoin hallinto rakentaa kansalaisten luottamusta, turvallisuutta ja uskoa tulevaisuuteen. Luottamus on demokratian kannalta olennaista.

Hyvän hallinnon periaatteisiin kuuluu vapaus korruptiosta. Korruptio on kallista ja se haittaa yhteiskuntakehitystä. Rahallisen menetyksen lisäksi korruptio on haitallista kansalaisten luottamukselle ja vaikuttaa negatiivisesti ihmisten halukkuuteen osallistua yhteiskuntien kehittämiseen.

Verotuksella ja sillä rahoitetuilla etuuksilla sekä palveluilla vähennetään taloudellista eriarvoisuutta. Luotettava, tehokas ja tasaava verojärjestelmä ja siihen yhdistettynä toimiva verohallinto ovat edellytyksiä kehitysmaiden yhteiskuntien kaiken toiminnan kehittämiseksi ja rahoittamiselle.

Suomen kehitysyhteistyövarojen käyttöä valvotaan johdonmukaisesti. Kaikilla kehitysyhteistyötä tekeillä on velvollisuus ilmoittaa ulkoministeriölle havaitsemistaan väärinkäytöksistä tai niiden epäilyistä. Kaikki väärinkäyttöepäilyt

selvitetään huolellisesti ja systemaattisesti sisäisten ohjeistusten mukaisesti. Ministeriö otti kesäkuussa 2014 käyttöön sähköisen palvelun, jonka kautta kuka tahansa voi ilmoittaa, jos epäilee kehitysyhteistyövarojen väärinkäyttöä. Uusi kehitysyhteistyön riskienhallintapolitiikka valmistui kesäkuussa 2021.